

Cyberprzemoc – agresja rówieśnicza na wirtualnym podwórku.

Co powinniśmy wiedzieć, żeby skutecznie działać?

Anna Borkowska, NASK
Warszawa | 30 marca 2021

Agresja elektroniczna – co wiemy z badań?

01

Agresja online jest już niemal zjawiskiem powszechnym

02

Wiele aktów agresji w internecie to sytuacje jednorazowe, jednak 5-10% uczniów doświadcza regularnego nękania

03

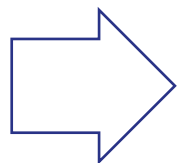
Najbardziej narażone na cyberprzemoc są nastolatki w wieku 13–16 lat

04

Akty cyberprzemocy mają najczęściej miejsce w mediach społecznościowych

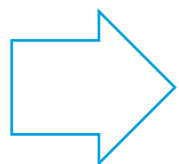

Agresja elektroniczna – doświadczenia nastolatków

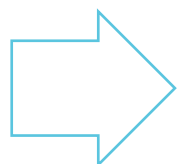
76,5%

Było świadkiem agresji słownej
w internecie wobec znajomych

48,8%

Przynajmniej raz doświadczyło osobiście
agresji online

7,1%

Doświadczyło regularnego
i długotrwałego nękania w sieci
(cyberbullyingu)

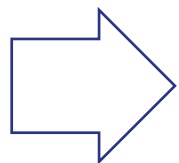
Bochenek M., Lange R. (red.), (2019), *Nastolatki 3.0. Raport z ogólnopolskiego badania uczniów*, Warszawa: NASK

Pyżalski, J., Zdrodowska, A., Tomczyk, Ł., Abramczuk, K., (2019), *Polskie badanie EU Kids Online 2018. Najważniejsze wyniki i wnioski*.

Poznań: Wydawnictwo Naukowe UAM

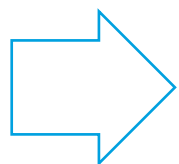

Agresja elektroniczna – doświadczenia nastolatków

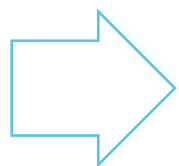
32,5%

Nie zgłosiło nikomu,
że doświadcza cyberprzemocy

8,2%

Zgłosiło problem nauczycielowi

7,2%

Zgłosiło problem do psychologa
lub pedagoga szkolnego

Bochenek M., Lange R. (red.), (2019), *Nastolatki 3.0. Raport z ogólnopolskiego badania uczniów*, Warszawa: NASK

Co powinniśmy wiedzieć
o cyberprzemocy, aby
skutecznie reagować?

Przemoc online jak offline...

Realizowana
w grupie
rówieśniczej

Powiązana
z tradycyjną
przemocą

Przedłużenie
konfliktów ze
środowiska
szkolnego

Ofiary
doświadczają
przemocy także
offline

Sprawcy
działają online
i offline

...ale to co działa offline, nie zawsze działa online.

Nie działają tradycyjne mechanizmy zabezpieczające przed wyrządzeniem krzywdy drugiej osobie.

Uaktywniają się mechanizmy charakterystyczne dla komunikacji zapośredniczonej: rozhamowanie zachowania, efekt „kabiny pilota”, ograniczony dostęp do komunikacji niewerbalnej, społeczne uczenie się.

Częściej pojawia się mechanizm bezrefleksyjnego działania sprawców i świadków.

Akty cyberprzemocy mogą być rejestrowane, utrwalane i dystrybuowane do szerokiej publiczności, przez co skutki takiej agresji są mocniej i dłużej odczuwane przez ofiary.

Nie zawsze da się naprawić szkodę.

Cechy cyberprzemocy

- Internetowa przemoc charakteryzuje się dodatkowymi cechami, które mogą czynić agresję online bardziej destrukcyjną niż tradycyjna i sprawiać, że zapobieganie jej jest trudniejsze niż w przypadku agresji spotykanej w klasie lub w szkole.

Co z tego wynika
dla szkoły?

Eliminowanie niepożądanych zachowań dzieci i młodzieży. Konkurencyjne nurty w wychowaniu i profilaktyce

Podejście prawno-karne

Kary

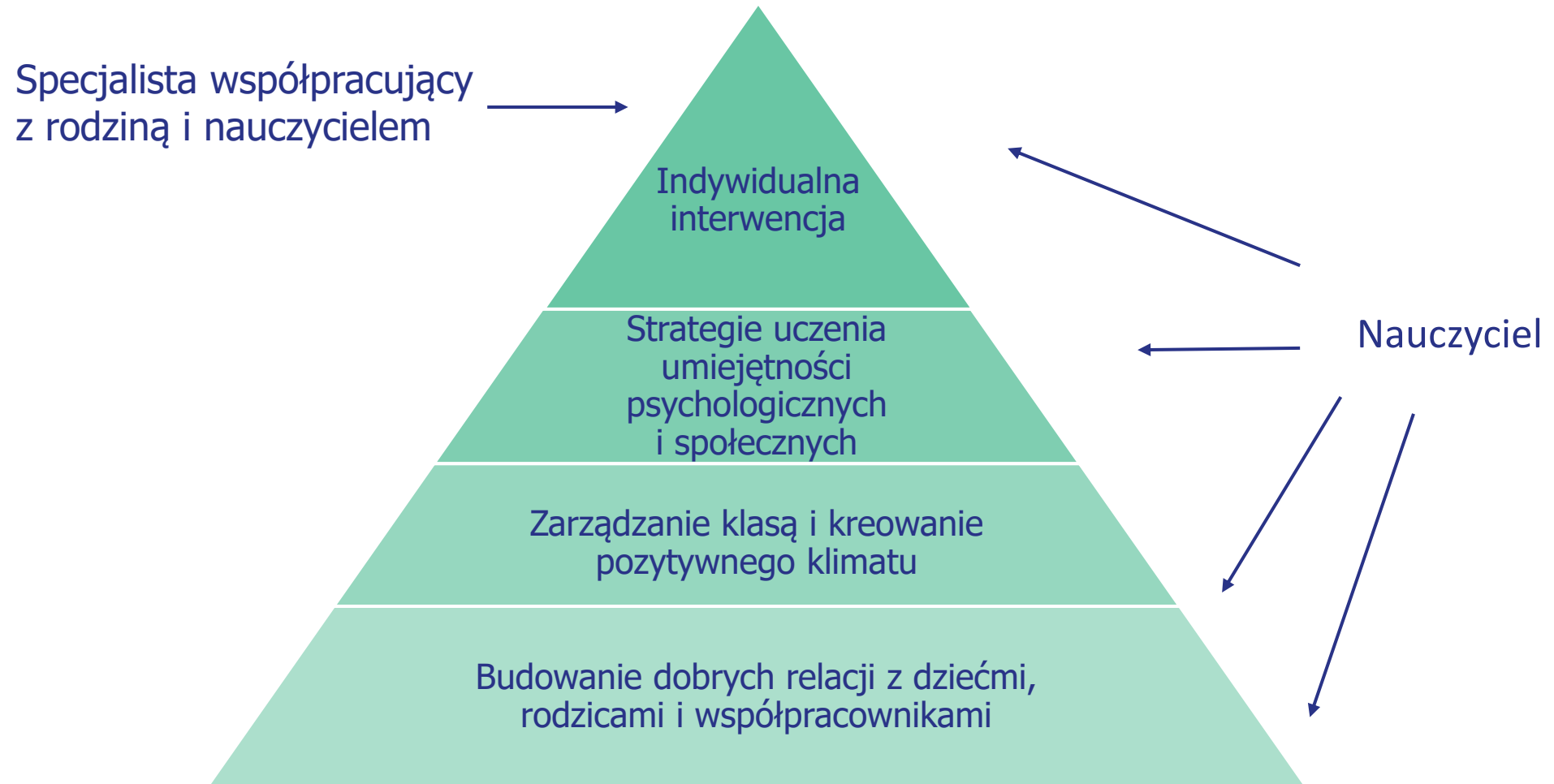
Zwiększona kontrola
i dyscyplina

Profilaktyka

Edukacja
Kształtowanie
wspierającego
środowiska

Model skutecznego radzenia sobie z trudnymi i ryzykownymi zachowaniami uczniów

L. Fox; G. Dunlap; M. L. Hemmeter; G. E. Joseph; P. S. Strain

Warunki skutecznego radzenia sobie z cyberprzemocą w szkole

	Co działa?	Co nie działa?
Rozumienie zjawiska	Cyberprzemoc rozumiana w kontekście innych szerszych zjawisk, tj. klimat szkoły, zarządzanie klasą. Uwzględnianie problemu zaburzenia relacji offline i online	Traktowanie cyberprzemocy jako wyizolowanego zjawiska
Moment działania	Koncentracja na działaniach zapobiegawczych (zanim pojawi się przemoc), tj. budowanie zespołu klasowego, norm grupowych	Podjęcie wyłącznie działań interwencyjnych, gdy agresja rówieśnicza wystąpiła
Rola nauczyciela	Nauczyciel wychowawca	Nauczyciel kontroler, „policjant”
Uczestnicy	Zainteresowanie wszystkimi członkami grupy, przede wszystkim świadkami	Koncentracja na diadzie: sprawca -ofiara
Podjęcie do sprawcy	Praca wychowawcza, jeśli konieczna – praca terapeutyczna ze sprawcą Uwzględnienie motywacji działania	Koncentracja na działaniach punitywnych: potępienie, rozliczanie sprawców

	Co działa?	Co nie działa?
Charakter działań	Codzienna praca wychowawcza	Działania akcyjne: kampanie, konkursy, eventy niebędące elementem kompleksowego programu wychowawczo-profilaktycznego
Typ działań	<p>Działania wychowawcze, profilaktyczne</p> <p>Wzmacnianie czynników chroniących związanych ze szkołą: poczucia bezpieczeństwa w szkole, zadowolenia ze szkoły, pozytywnego klimatu szkolnego</p> <p>Profilaktyka pozytywna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzmacnianie pozytywnych zachowań stanowiących alternatywę wobec działań antyspołecznych • budowanie kompetencji społecznych pozwalających na hamowanie automatycznych, impulsywnych zachowań • rozwijanie empatii, umiejętności przyjmowania perspektywy innej osoby • wzmacnianie przestrzegania norm społecznych online, podobnie jak offline 	Działania wyłącznie prawne/kontrolne/monitorujące

Źródło: J. Pyżalski (2015), „Przemoc rówieśnicza – o czym musimy pamiętać a często zapominamy”, Warszawa: ORE

Dziękuję za uwagę

Anna Borkowska

Zespół Programów
Edukacyjno-Informacyjnych

NASK PIB

anna.borkowska@nask.pl

